

»Človek si mora sam korajžo dajati!«

Častitljiva starost Kristina Saksida in Marija Stanovnik, 104- in 100-letnica – Skromna prehrana in razdajanje za druge

Za uvod v rojstnodnevno slavlje se je na čast zbranim slavljenecem meseca novembra – skupaj so slavili kakšno tisočletje –, razlegla himna Doma starejših Šiška, potem so v slavnostno okrašeno sobo z izobešenim Vse najboljše pridrobencljali še otroci iz vrtca Mojca. Kristini Saksida in Mariji Stanovnik so ob spremljavi kitare zapeli voščilo za 104 in 100 let življenja in nadaljevali s pravim manjšim koncertom. Med najstarejšima in najmlajšimi je bilo približno stoletje starostne razlike.

SAŠA BOJC

Marija Stanovnik je svoje 100. leto življenja slavila prav včeraj, Kristina Saksida pa je štiri leta več

dopolnila pred štirimi dnevi. Častitljiva starost vselej zbudi radovednost o receptu, ki bi pojasnil dolgoživost, odgovori pa so ponavadi povsem drugačni od tistih, ki jih navajajo novodobni priročniki za srečno življenje. »Zgodaj spat, nič večerjat ali pa čisto malo, tega sem se vedno držala in se nisem nikoli preveč najedla. Premalo, to je dobro. In garala sem vse življenje,« je Kristina Saksida pred nedavnim povzela za oddajo *Tednik*.

Tudi na rojstnodnevni zabavi si je namesto jagodne torte raje privoščila košček potice. »No, vidite, to je to. Nikoli ni jedla nobene industrijske oziroma predelane hrane, denimo, čipsa še nikoli, las si ni barvala, ličila pa se tudi ni. Nekaj zaslug pa je seveda treba pri-

šteti tudi genom,« je dejala njena hčerka Alenka. Za *Delo* je sama s širokim nasmehom povedala, da ga rada bere ter se rada nasmeji smešnim vicem. A življenje je bilo tudi grenko. Pred televizijsko kamero so ji vprašanja o otroštvu zbudila solze. »Mama je umrla, stara 29 let, in pustila šest hčera. Jaz sem bila najstarejša in zame je bilo najhujše. Če je človek revež, je vedno revež. Moj oče je bil surov, ni bil dober za nas ... Za zjokat, veste, starši ne vedo, koliko otroci trpé,« je zaupala. Se pa s sestrami (zdaj so že pokojne) nikdar ni skregala.

Na sprehod in k frizerju

V Ljubljano je iz Žirov prišla služiti že pri 14. letih, še pred tremi leti pa je živela za Bežigradom. A tudi

Marija Stanovnik (levo) in Kristina Saksida, skupaj stari 204 leta, obe iz Žirov in obe klekljarici. FOTOGRAFIJI VORANC VOGEL

odtlej se še vedno odpravi na sprehod do trgovine in po parku doma za starejše, kot je spomnila delovna terapevtka Evgenija Kržič, pa tudi do frizerja. »Tam je bila predvčerajšnjim in še zjutraj pred praznovanjem. Spominjam se, da je bilo podobno nekega jutra, ko smo trkali na njena vrata, od koder ni bilo glasu. Potem smo ugotovili, da se je še pred zajtrkom odpravila na lepšanje,« je povedala Evgenija Kržič.

Družabnemu dogajanju se pridruži le, kadar jo kaj zanima, tu in tam pride na kakšen pevski oziroma glasbeni nastop, zato do včeraj tudi ni vedela, da bo praznovala – s svojo nekdanjo sokrajanko. Marija Stanovnik se je ravno tako rodila v Žireh, tudi ona je v svojih otroških letih začela klekljati, a se jo je strast do tega ročnega dela v nasprotju s Kristino držala vse do lani. Poslej pa klekljem in tanki niti ne zmorejo več slediti ne roke ne oči. Pred natančno letom dni je padla in tako se je končalo njeno samostojno življenje ob pomoči nečakinje Polone Šušteršič. Je pa vesela, da je lahko ostala v Šiški, saj jo lahko

»Zgodaj spat, nič večerjat ali pa čisto malo, tega sem se vedno držala. Premalo, to je dobro. In garala sem vse življenje.«

MARIJA STANOVNIK

še naprej obiskujejo prijateljice in znanke. Tudi njeno življenje je zaznamovala vojna, kot četrti otrok in prva hči za tremi fanti pa je morala skrbeti tako za gospodinjstvo družine z enajstimi otroki, predvsem tistih, ki so se rodili za njo. Svoje družine ni imela, se je pa tudi pozneje razdajala za brate in sestre, in predvsem nečake.

Sorodnikom na pomoč tudi pozneje

Ob pomoči svoje učiteljice se je iz Žirov v Ljubljano preselila leta 1937, delala pa je v Leku. »In ko se je leta 1970 upokojila, je hodila pomagat k nam na kmetijo v Hotavljeh v Poljansko dolino še dvanajst let, da je moja mama, najmlajša sestra, lahko hodila v službo,« je povedala nečakinja. »Ja, na Hotavljah je bilo pet nečakov, na Bledu pa trije, pa sem jih hodila pazit. Klekljala pa sem od petega leta. Mama je šla na njivo, jaz sem morala za vse poskrbet, potem pa sem do polnoči klekljala, pozneje tudi v klekljarski šoli. Tako sem naredila veliko prtičkov, ki so odšli celo v Ameriko.

O, pa tudi potovala sem rada! Bila sem po vsej Sloveniji, dvakrat v Argentini pri bratu Francu in njegovi družini, rada pa sem hodila tudi v planine, čeprav na Triglav nisem prišla,« je priznala. Hkrati pa pripovedala: »Seveda bom še živela! Človek se ne sme pustiti, sam sebi mora korajžo dajati! In ne sme se smiliti sam sebi. No, taki smo mi Stanovniki,« je povedala s širokim nasmehom. Same lepe besede pa ima o teti tudi nečakinja. »Lahko rečem, da je ena sama velika dobrota. Razdajala se je in pomagala sorodnikom in prijateljem. Nikoli ni kuhala zamer in je vsakomur vse odpustila, še za take je šla na Brezje in zanje molila. Nikoli ji ne bomo mogli povrniti vsega, kar nam je dala,« je povedala Polona Šušteršič.

V Domu starejših Šiška, kamor je slavljenkama včeraj prišel čestitat tudi ljubljanski župan Zoran Jankovič, je povprečna starost stanovančev 92 let. Več kot sto, natančneje 103 leta, jih šteje Frančiška Manfreda, in čez pol leta bo sta 100. rojstni dan slavili še dve stanovalki.

Takole so včeraj praznovali vsi novembrski slavljenici.